

Metatietovision esittely

Matias Frosterus

Webinaari: Yhdessä uusiin seikkailuihin –
KAM-organisaatiot ja visio metatiedosta
11.9.2020

Metatietovisio?

- Kansalliskirjaston visio metatiedon kehityksestä suht pitkällä aikavälillä white paper –hengessä
  - <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5905-2>
  - Miten metatiedon ja sitä ympäröivien järjestelmien pitäisi KAM-sektorilla kehittyä
  - Keskustelun avaus

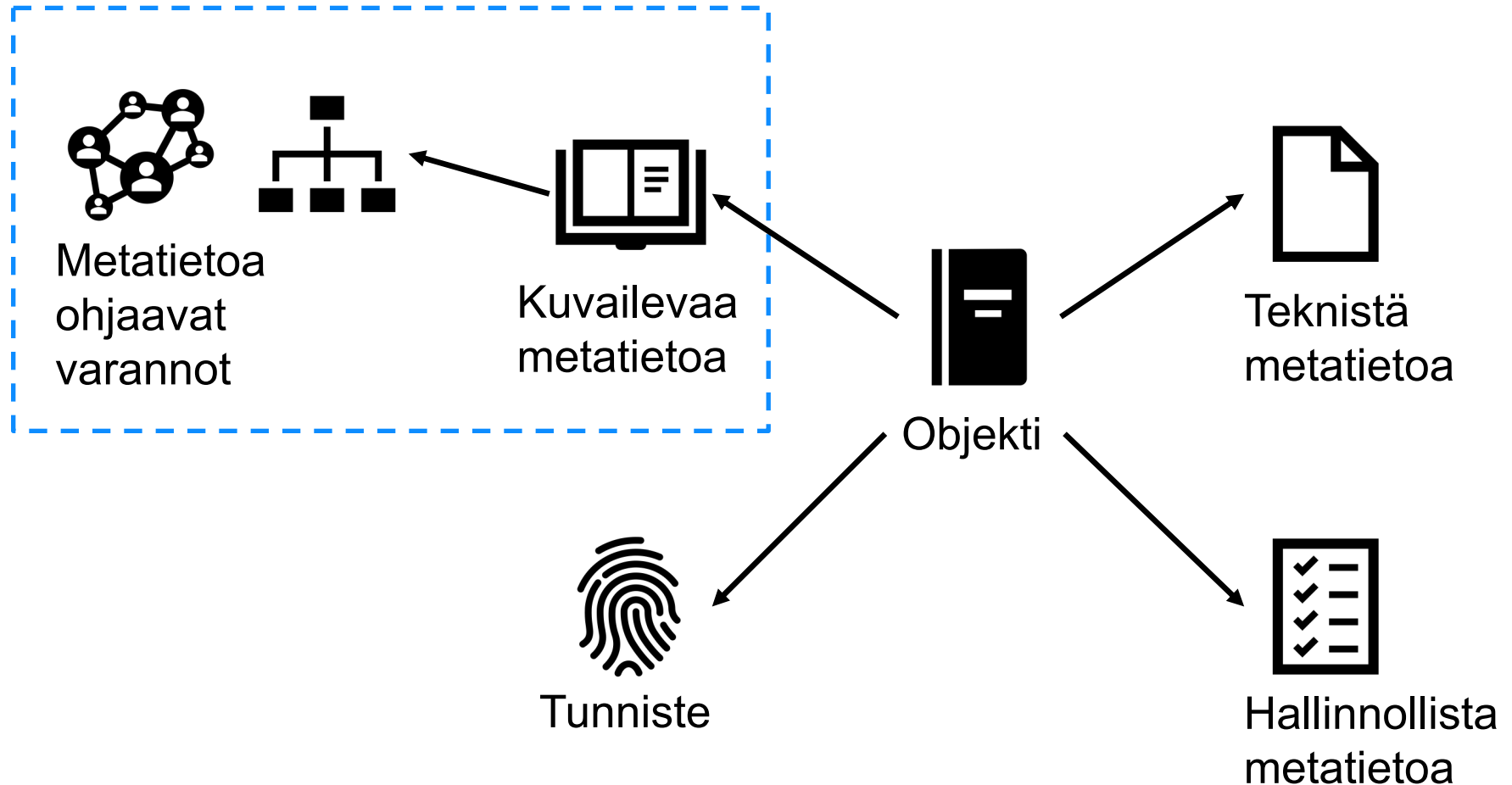
Metatietovisio

- Kuusi näkökulmaa
  - Asiakkuus
  - Metatiedon kehittämisen visio
  - Tietoarkkitehtuuri
  - Järjestelmät ja välineet
  - Kuvailun ekosysteemi
  - Kansalliskirjaston rooli

“Jos datan mukana ei ole riittävästi sen sisällöstä ja merkityksestä kertovaa metatietoa sen ymmärtämiseksi tai jos ei ole osaamista tietojen analysointiin ja tulkitsemiseen, data on käytön kannalta arvotonta tai sitä voidaan käyttää virheellisesti.”

Suomi tarvitsee tietopolitiikkaa,
Valtiovarainministeriön julkaisu 39/2017, sivu 27

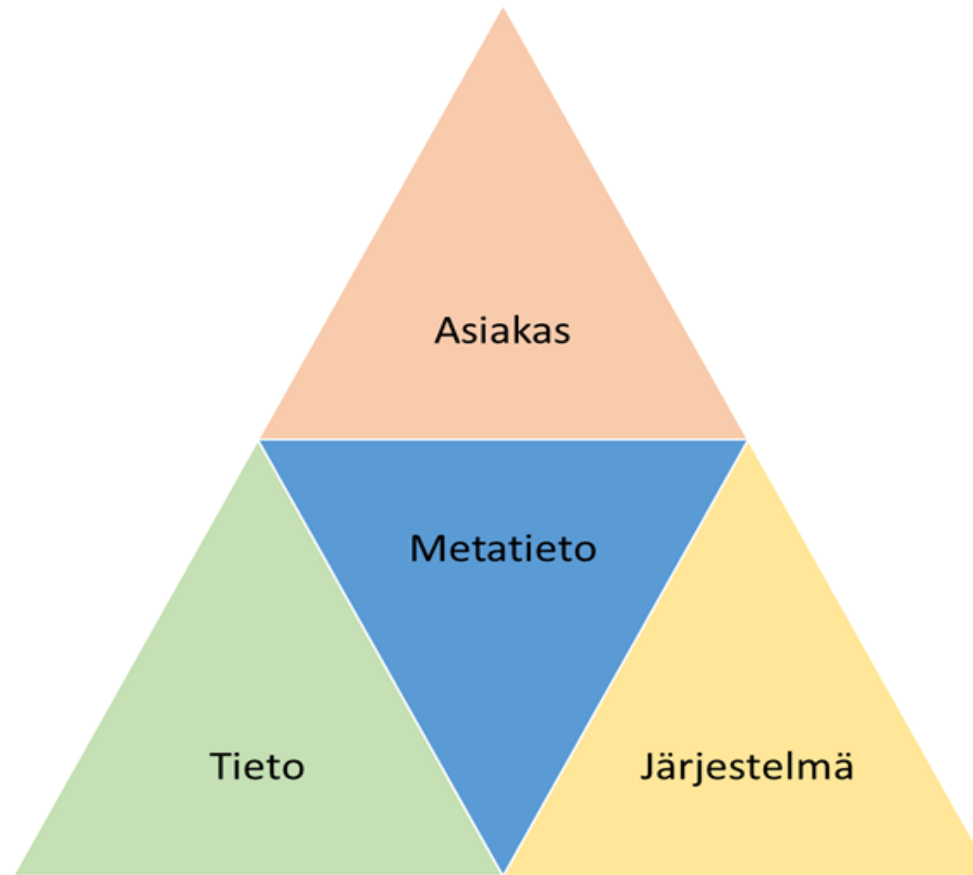
Metatietovisio keskittyy kuvailevaan metatietoon

Metatieto

- Yhtenäisin periaattein tuotettu, yhteen linkitetty metatieto
  - Suurempi kuin osiensa summa
  - Auttaa tiedon löytymisessä
    - Laadukas ja rikas metatieto antaa tiedonhakuun kattavuuden, tarkkuuden ja luotettavuuden
  - Mahdollistaa koneprosessoinnin
    - Uuden informaation tuottaminen
  - Edellytys kulttuuriperintötiedon, tieteellisen tiedon ja tutkimusdatan hallinnalle, käytölle ja säilyttämiselle digitaalisessa ympäristössä

Ydinviestit

Metatieto välittäjänä

Ydinviestit: Metatiedon yhteentoimivuus

- Tunnisteet
- Yhteiset metatietoa ohjaavat varannot
  - Finto.fi, Nimitietopalvelu
- Kansainvälinen yhteentoimivuus, monikielisyys
- Semanttinen yhteentoimivuus

Ydinviestit: Metatiedon yhteentoimivuus

- Kehityskohteina mm. toimijoiden, tapahtumien, paikkojen ja ajan identifiointi ja kuvailu
- Tarvitaan samoja asioita mutta hieman eri näkökulmilla
  - Ydin yhteinen, linkitysmahdollisuudet

Ydinviestit: Metatiedon lähitulevaisuus

- Metatieto on tekoälyn perusta
  - Avoin metatieto lisää läpinäkyvyyttä
  - Tekoälyn toiminnan syy- ja seuraussuhteet helpommin analysoitavissa

Ydinviestit: Metatiedon lähitulevaisuus

- Metatiedon tulevaisuus on avoin ja linkitetty
  - Koneet asiakkaina
  - Metatiedon yhteentoimivuus ja uudelleenkäyttö
  - Metatiedon elinkaari

Ydinviestit: Metatiedon lähitulevaisuus

- Automaatiota tarvitaan jatkossa yhä enemmän
  - Rutiiniluonteisista tehtävistä vapautuu resursseja tiedon kontekstualisoimista ja linkittyvyyttä edistäviin asiantuntijatehtäviin asiakkaiden jatkuvasti lisääntyvien tiedonhaun ja -hyödyntämisen vaatimusten täyttämiseksi.
  - Ihmistyö ja -valvonta
  - Monimutkaisuuden piilottaminen peruskäyttäjiltä, mutta sen mahdollisuuksien hyödyntäminen edistyneille käyttäjille

Ydinviestit: Metatietoa tuottavat ja käyttävät järjestelmät

- Kuvailujärjestelmien pitää kehittyä
  - Tunnisteet, linkitys, mahdollisimman helpoksi
  - Puoliautomaattisuus ja oppivat järjestelmät
  - Kuvailijalle pitäisi näkyä miten muutos vaikuttaa
  - Monimutkaisuus piilotettava, mutta kaivettavissa esiin
    - Automatiikka, päättely, jne
  - Provenienssitieto
  - Rääpäölöitävyys ja modulaarisuus

Ydinviestit: Metatietoa tuottavat ja käyttävät järjestelmät

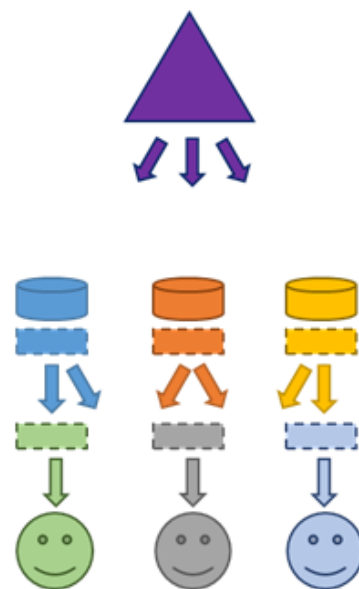
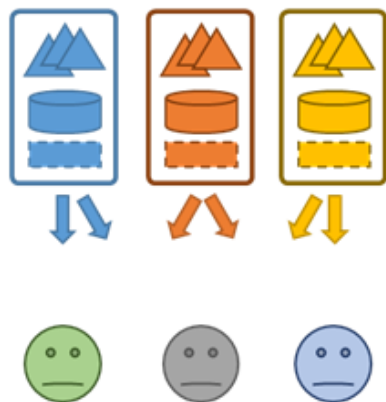
- Hakujärjestelmien kehitysmahdollisuudet
  - Haunlaajennus
  - Vastaa myös tarvittaessa kysymykseen ”Miksi nämä tulokset?”
    - Voi olla haastavaa!
- Joustavat rajapinnat

Ydinviestit: Kuvailun ekosysteemi

- Kuvailun ekosysteemi
  - Sopimuksia työnjaosta
  - keskittämistä ja hajauttamista
    - asiantuntijatyötä voidaan keskittää osaamisen perusteella
    - hajautetaan työtä hallitusti sovitun työnjaon kautta esimerkiksi aineistolähtöisesti
  - Metatieto jalostuu matkalla toimijalta toimijalle
  - Vähäiset resurssit ja pieni kielialue pakottavat yhteistyöhön

Ydinviestit

Päällekkäiset tiedot
Siiloutuneet järjestelmät
Epämodulaarisuus

Yhteiset metatietoja
ohjaavat varannot

Yhteentoimiva
metatieto

Käyttäjärühmille
räätälöidyt palvelut

Ydinviestit: Kansalliskirjaston rooli

- Kansalliskirjasto on luotettava ja neutraali toimija
  - Kansallisbibliografia on tekijyyden ja julkaisemisen historian objektiivinen ja luotettava lähde
    - Kansallisbibliografia on osa kansallista kuvailuinfrastruktuuria, jonka kehittämisen johtoajatuksena on, että aineistojen ja siihen liittyvien kuvailukohteiden metatieto luodaan vain kerran ja koko julkaisualan informaatioketju hyödyntää tallennettua tietoa.
  - Toimii omassa kulttuuripiirissämme ja omilla kielillämme
  - Pienen maan näkökulma
  - Yliopistolain mukaisesti Kansalliskirjasto edustaa Suomea metatiedon ja standardien kansainvälissä yhteistyöryhmissä.

Ydinviestit: Kansalliskirjaston rooli

- Yhteistyö vaatii resursseja, pitkäjänteisyyttä, kompromissikykyä ja vankkaa tahtotilaa niin rahoittajilta kuin toteuttajiltakin
  - Verkostoitumisen tärkeys
  - Pidetään kiinni omista ydinasiakkaista ja semanttisesta lähtökohdasta, mutta ollaan valmiita palvelemaan laajemmin ja monipuolisemmin

Kiitos

matias.frosterus@helsinki.fi